

Σάββατο, 21 Μαΐου 2005
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ Α1**

A.1.1. Ποια αρνητικά και ποια θετικά στοιχεία προέκυψαν από τη σύναψη των «δανείων της Ανεξαρτησίας» για τους επαναστατημένους Έλληνες;

Μονάδες 15**ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

A' τεύχος, σελ. 126: «Αποφασιστικής σημασίας...ύπαρξης». Επίσης, σελ. 128 Η αγγλική κυβέρνηση.....εξελίξεων.

A.1.2. Γιατί ο οικονομικός επεκτατισμός και ανταγωνισμός των ευρωπαϊκών Δυνάμεων οδήγησε στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο;

Μονάδες 15**ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

B' τεύχος, σελ. 53: «Η κυριότερη αιτία...αντιμέτωπα».

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό των δεδομένων της **Στήλης Α** και δίπλα σε κάθε αριθμό το γράμμα του δεδομένου της **Στήλης Β**, στο οποίο αντιστοιχεί. (Στη **Στήλη Α** περισεύουν δύο δεδομένα)

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Γεώργιος Κάνινγκ	α. Μητροπολίτης Καστοριάς, συντονιστής των ελληνικών αντιστασιακών ομάδων στη Μακεδονία
2. Νικόλαος Ζορμπάς	β. Πρωθυπουργός της Αγγλίας που πήρε μέρος στη «Συμφωνία του Μονάχου».
3. Στυλιανός Γονατάς	γ. Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας το 1924.
4. Γερμανός Καραβαγγέλης	δ. Συνταγματάρχης, αρχηγός του Στρατιωτικού Συνδέσμου.
5. Νέβιλ Τσάμπερλαιν	
6. Παύλος Κουντουριώτης	

Μονάδες 8

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

2-δ, 4-α, 5-β, 6-γ

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Διομολογήσεις
- β. Ανακωχή των Μουδανιών
- γ. Ψήφισμα της υποτέλειας

Μονάδες 12**ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

α. **Διομολογήσεις:** οικονομικές συμβάσεις με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους που αφορούν στην παροχή προνομίων σε υπηκόους ισχυρών δυτικών κρατών που ζουν σε μη αναπτυγμένες χώρες. Πρώτη η Γαλλία είχε συνάψει από το 1535 τέτοιου είδους συμβάσεις για τους υπηκόους της, που ζούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (Α' τεύχος, σελ. 119)

β. **Ανακωχή των Μουδανιών:** σχολικό σελ. 112-117 Β' τεύχος: «Στις 2 Οκτωβρίου του 1922 ... Ανατολική Θράκη»

γ. **Ψήφισμα της υποτέλειας:** σχολικό σελ. 128-129 Α' τεύχος: «Επίσης ενθάρρυνε ... τυχόντα»

ΟΜΑΔΑ Β**ΘΕΜΑ Β1**

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

Να αναφέρετε τους λόγους που προκάλεσαν τους ρωσοτουρκικούς πολέμους από το 18^ο αιώνα έως την πολεμική σύγκρουση του 1828 – 1829 (Μονάδες 15) και να επισημάνετε τις επιδράσεις του ρωσοτουρκικού πολέμου 1828 – 1829 στη διαμόρφωση της στάσης της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Τουρκίας απέναντι στο Ελληνικό Ζήτημα (Μονάδες 15).

Μονάδες 30**Δήλωση της Ρωσίας για τον Πόλεμο εναντίον της Τουρκίας**

«... Ο σουλτάνος αναγγέλλει εις την Ρωσίαν την κατάργησιν όλων των μετά της Πύλης συναφθεισών συνθηκών, λέγων ότι ουδέποτε εθεώρησε την εν Άκκερμαν σύμβασιν ως υποχρεωτικήν δι' εαυτόν, ότι συνήψεν αυτήν δια να την διαρρήξη και δια να σχίση μετ' αυτής όλας τας προτέρας συνθήκας τας οποίας αυτή επεκύρωσε και επομένως να εξαφανίση τους πολυτιμότερους και σπουδαιότερους τίτλους των δικαιωμάτων μας, της δόξης μας.

Πριν και μετά την δημοσίευσιν του εγγράφου τούτου το Διβάνιον* της Κωνσταντινουπόλεως δεν έπαυσε να παραβιάζη αναφανδόν* τας συνθήκας τούτας, περί των οποίων εδήλωσε πλέον την αληθή γνώμην του. Η σημαία μας και πάσαι αι άλλαι απεκλείσθησαν πλέον από του Βοσπόρου. Αι μεσημβριναί επαρχίαι μας βλέπουν την μόνην πόλιν του εμπορίου των αποκλεισμένην. Τα πλοία μας συλλαμβάνονται εις την Κωνσταντινούπολιν και τα φορτία των αρπάζονται.

[...] Η Ρωσία θέλει ασφαλίσει την απαραβίαστον ελευθερίαν του εμπορίου εις τον Εύξεινον και θέλει καταστήσει τας μετά της Πύλης συνθήκας στερεάς και σεβαστάς, ως είναι δίκαιον, και θέλει χορηγήσει εις τους αδικουμένους υπηκόους της την δικαίαν αποζημίωσιν».

Δ. Κόκκινου, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, τόμος 12, σελ. 15 - 16

***Διβάνιον**= η κυβέρνηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας

***αναφανδόν**= φανερά

[...] Στις 8/20 Αυγούστου τα ρωσικά στρατεύματα έφτασαν στην Ανδριανούπολη. Αυτή η προέλαση ανησύχησε πολύ τόσο τον Wellington (Ουέλινγκτον) όσο και τους Τούρκους [...] Για μια στιγμή ο Wellington (Ουέλινγκτον), όπως ακριβώς και οι Γάλλοι, σκέφτηκε να δημιουργήσει μια ελληνική αυτοκρατορία που θα έπαιρνε τη θέση της ηττημένης Τουρκίας και θα έπαιζε το ρόλο του προστατευτικού προχαρακώματος απέναντι σε μια Ρωσία πολύ εκτεταμένη. Αλλά δεν είχε αντιληφθεί ότι οι Ρώσοι είχαν αλλάξει τακτική – ότι είχαν πάρει απόφαση να διατηρήσουν την Τουρκία στη θέση του εξασθενημένου γείτονα. Δεν είχε συνειδητοποιήσει απόλυτα πόσο μετριοπαθείς ήταν οι όροι τους [δηλαδή των Ρώσων] μέχρις ότου πληροφορήθηκε την ειρήνη της Ανδριανούπολης. [...]

Ύστερα από αυτά Wellington (Ουέλινγκτον) εγκατέλειψε κάθε ιδέα για τη δημιουργία ενός μεγάλου ελληνικού κράτους και οι προσπάθειές του στράφηκαν προς την κατεύθυνση μιας μικρής, εντελώς ανεξάρτητης Ελλάδος.

D. Dakin, Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770 – 1923, σελ. 100 – 101

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Για τους λόγους των ρωσοτουρκικών πολέμων κατά τον 18^ο αιώνα, έως και την πολεμική σύγκρουση του 1828-1829

Σύμφωνα με τις ιστορικές μας γνώσεις, η Ρωσία το 18^ο αιώνα με το Μεγάλο Πέτρο και την Αικατερίνη τη Β' επιδίωξε σταθερά την προέκτασή της προς το νότο και την εξασφάλιση ελεύθερης ναυσιπλοΐας προς τη Μεσόγειο, σε βάρος πάντα της οθωμανικής αυτοκρατορίας, που απλωνόταν τότε σ' όλες τις χώρες που περιβάλλουν την ανατολική Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. Απόδειξη οι συχνοί ρωσο – τουρκικοί πόλεμοι και πολύ χαρακτηριστική είναι η συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774). Πάντως η τελευταία συνθήκη που είχε υπογραφεί ανάμεσα στις δύο χώρες βιαστικά στο Βουκουρέστι το 1812 (28 Μαΐου, τότε που η Μεγάλη στρατιά του Ναπολέοντα έφτανε στα Ρωσικά σύνορα) είχε αφήσει εκκρεμότητες και αφορμές ποικίλες για προστριβές.

*[Κατά τον πρώτο χρόνο της Επανάστασης, εκμεταλλευόμενη η Ρωσία το επαναστατικό γεγονός, φθάνει στην επίδοση στην Πύλη τελεσίγραφου, μέσω του πρεσβευτή της Στρογγάνωφ (Ιούλιος 1821). Με αυτό ζητούσε την αναγνώριση του ρόλου της ως προστάτη των ορθοδόξων, τη διάκριση ενόχων και αθών από τον τουρκικό στρατό κατά την αντιμετώπιση της εξέγερσης, την αποχώρηση του τουρκικού στρατού από τη Μολδοβλαχία. Οι όροι δεν έγιναν αποδεκτοί και ο πρεσβευτής έφυγε από την Πόλη, πλην όμως, ο Τσάρος

(Αλέξανδρος Α΄) δεν αποφάσισε τον πόλεμο]. Όμως, μερικά χρόνια αργότερα (1826), ο νέος Τσάρος Νικόλαος Α΄, στέλνει νέο τελεσίγραφο στην Πύλη (17 Μαρτίου 1826) με βάση το οποίο ζητούσε ικανοποίηση σε παλιές διαφορές που εκκρεμούσαν από το 1812 και 1821· αυτή τη φορά η Τουρκία θα υποχρεωθεί να υπογράψει τη συνθήκη του Άκερμαν (6 Οκτωβρίου 1826) που σήμαινε πλήρη σχεδόν αποδοχή των ρωσικών αξιώσεων.

Όμως, μετά την ναυμαχία του Ναυαρίνου, που σήμαινε την ολοσχερή καταστροφή του τουρκοαιγυπτιακού στόλου από τον ενωμένο αγγλογαλλορωσικό, ο σουλτάνος αρνιόταν κάθε διαπραγματεύση χαρακτηρίζοντας το περιστατικό του Ναυαρίνου βάνανυση επέμβαση των ευρωπαίων στα εσωτερικά του κράτους του. Στις αρχές του Δεκεμβρίου του ίδιου έτους (1827) οι πρεσβευτές των Δυνάμεων έφυγαν από την Κωνσταντινούπολη· λίγους μήνες αργότερα κηρύχτηκε νέος ρωσοτουρκικός πόλεμος (26 Απριλίου 1828 – 14 Σεπτεμβρίου 1829), γιατί ο Τσάρος απαιτούσε εφαρμογή των όρων της συνθήκης του Άκερμαν (1826).

Συμπληρωματική ως προς τα αίτια της κήρυξης αυτού του πολέμου, είναι η πρώτη πηγή, που αποτελεί δήλωση της Ρωσίας για τους λόγους που την οδηγούν σ' αυτή τη σύγκρουση. Σύμφωνα μ' αυτήν, η Ρωσία θεωρεί υπεύθυνη την Τουρκία για την ακύρωση της συνθήκης του Άκερμαν, λέγοντας ότι δεν την θεώρησε (η Τουρκία) ποτέ την σύμβαση υποχρεωτική, ότι την υπέγραψε για να την αθετήσει και μαζί μ' αυτήν όλες τις προγενέστερες ρωσοτουρκικές συνθήκες και δικαιώματα των Ρώσων («... Ο σουλτάνος... δόξης μας»). Επίσης την κατηγορεί ότι δεν έπαυσε ποτέ η κυβέρνησή της να παραβιάζει τις προγενέστερες συνθήκες· ότι απέκλεισε τη σημαία της (και πολλές άλλες) από το Βόσπορο· ότι έχει αποκλείσει την μόνη εμπορική διεξοδο για τις μεσημβρινές επαρχίες της και ότι τα πλοία της συλλαμβάνονται στην Κωνσταντινούπολη («Πρίν και μετά... αρπάζονται»). Τέλος, δικαιολογεί την από πλευράς της κήρυξη του πολέμου, λέγοντας ότι θέλει να διασφαλίσει τα εμπορικά συμφέροντα αυτής και των υπηκόων της. «[...] Η Ρωσία θέλει ...αποζημιώσιν».

Για την επιδράσεις του ρωσοτουρκικού πολέμου 1828-1829 στη διαμόρφωση της στάσης της Αγγλίας και της Γαλλίας

Για τη στάση Αγγλίας και Γαλλίας, βλέπε σχολ. βιβλ. Σελ. 130 – 131: Ο ρωσικός στρατός... Αμβρακικού).

Συμπληρωματικά ως προς τις γνώσεις μας για τη στάση της Αγγλίας (αλλά και της Γαλλίας) λειτουργεί και η δεύτερη πηγή, σύμφωνα με την οποία η προέλαση των Ρώσων ως την Αδριανούπολη ανησύχησε τόσο τον Ουέλιγκτον, που για μια στιγμή σκέφτηκε και αυτός (όπως και οι Γάλλοι) τη δημιουργία μιας μεγάλης Ελληνικής αυτοκρατορίας που θα έπαιρνε το ρόλο της Οθωμανικής ως ανάχωμα στους Ρώσους. Όμως, δεν είχε αντιληφθεί την αλλαγή τακτικής των Ρώσων που επεδίωκαν την διατήρηση (!!!) πια της εξασθενημένης Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Το κατάλαβε, βέβαια, αργότερα, με τους μετριοπαθείς όρους της συνθήκης της Αδριανούπολης. Γι' αυτό και προσανατολίστηκε πια, όχι στη δημιουργία μιας μεγάλης Ελλάδας, αλλά ενός μικρού ανεξάρτητου κράτους. Έτσι, και με τις έντονες ενέργειες του κυβερνήτη Καποδίστρια βέβαια, οι Αγγλογάλλοι κάνουν το 1830 πρόταση για πλήρη ανεξαρτησία (βλέπε σχολ. βιβλ. σελ. 141-142: « Σε δεύτερη φάση... βασιλέα»).

***[...] : Δεν είναι απαραίτητη η αναφορά στο τελεσίγραφο Στρογγάνωφ, ούτε των χρονολογικών δεδομένων και των όρων των Πρωτοκόλλων της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830.**

Για την επίδραση του ρωσοτουρκικού πολέμου 1828-1829 στη διαμόρφωση της στάσης της Τουρκίας

Δείτε σχολ. βιβλ. σελ. 131: Η προέλαση των Ρώσων... της Τουρκίας.

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε και να εξηγήσετε τη στάση του Ελευθερίου Βενιζέλου απέναντι στο Κρητικό ζήτημα από την αρχή της πρωθυπουργίας του έως την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων.

Μονάδες 20

Μήνυμα του Πρωθυπουργού Ελ. Βενιζέλου προς τον κυβερνητικό αντιπρόσωπο στα Χανιά (1912)

«Οι Κρήτες λησμονούν ότι τίθενται αντιμέτωποι, όχι μόνον της Τουρκίας και των Μεγάλων Δυνάμεων, αλλά και αυτού τούτου του ελευθέρου Βασιλείου, του οποίου η κυβέρνηση δεν εννοεί να αποδεχθή το κρητικόν πραξικόπημα και να έλθη εις άκαιρον* ρήξιν με την Τουρκίαν. Συντόνως* και άνευ απωλείας μιας ημέρας ασχολούμενη με την στρατιωτικήν συγκρότησιν της χώρας, η κυβέρνηση αξιού όπως εις την γνώμην της προσαρμοσθή η γνώμη των πολιτικών αρχηγών της Κρήτης».

Κ. Σβολόπουλου, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ως το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο*, σελ. 56-57

* **άκαιρον**= σε ακατάλληλο χρόνο

* **συντόνως**= με συντονισμένες ενέργειες

Εις άλλην έκθεσίν του, της 10^{ης} Αυγούστου 1912, ασχολείται ο Φύρστενμπεργκ με τας ελληνοαγγλικάς σχέσεις, τονίζων ότι ενώ μέχρι τούδε ο εν Αθήναις Άγγλος πρεσβευτής σερ Φράνσις Έλλιοτ εθεωρείτο, ένεκα της μεγάλης επιρροής του, ως ο «δεύτερος Πρωθυπουργός της Ελλάδος», αι εγκαρδιώταται αυταί σχέσεις έγιναν τώρα πολύ χλιαραί . [...] Η στασιμότης του Κρητικού ζητήματος οφείλεται κατά τους Έλληνας, εις τον άκαμπτον χαρακτήρα των Άγγλων και την εκ μέρους των πρόκλησιν του ελληνικού φιλοτίμου και της εθνικής υπερηφανείας δια της δημιουργίας περιττών επεισοδίων επί της μεγαλονήσου.

(Από την έκθεση του αυστριακού επιτετραμένου στην Αθήνα, πρίγκηπα Αιμιλίου Φύρστενμπεργκ)

Πολ. Ενεπεκίδη, *Η δόξα και ο διχασμός ...* σελ. 169-170

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

(Προαιρετικά ως εισαγωγή) Μετά την εκδήλωση του κινήματος στο Γουδί (1909) η νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κυριακούλη Μαυρομιχάλη, έκρινε ασφαλέστερο τελικά να καλέσει ως πολιτικό σύμβουλο του τον Ελ. Βενιζέλο, ο οποίος είχε διακριθεί στην Κρήτη και στη συνέχεια, εξελέγη πρωθυπουργός.

Για την ελληνική κυβέρνηση (1910) υπήρχε το Κρητικό πρόβλημα. Μετά την ανάληψη της πρωθυπουργίας από τον Βενιζέλο και τις συνεχείς πιέσεις την Κρητών για την ένωση με την Ελλάδα, οι σχέσεις της χώρας με την Τουρκία οξύνθηκαν. Η τουρκική κυβέρνηση έθεσε σε ενέργεια σχέδιο αποκλεισμού των ελληνικών προϊόντων και με τα μέτρα που έλαβε έθιγε τα ελληνικά εμπορικά συμφέροντα σε όλη την τουρκική επικράτεια.

Η πολιτική του Βενιζέλου την περίοδο πριν την έναρξη του Α' Βαλκανικού πολέμου χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια να αποφευχθεί κάθε ένταση στις σχέσεις με την Τουρκία. Ο Βενιζέλος αρνείται επίμονα να δεχθεί στην ελληνική Βουλή αντιπροσώπους των Κρητών. Επίσης, έκρινε ότι η χώρα δεν ήταν προετοιμασμένη, ύστερα από τόσες εσωτερικές περιπέτειες, για να αναλάβει οποιοδήποτε αγώνα. Χρειαζόταν ένα στάδιο προετοιμασίας που θα της επέτρεπε να αναδιοργανωθεί. Στο μήνυμά του προς τον κυβερνητικό εκπρόσωπο στα Χανιά (1912) καλεί τους πολιτικούς αρχηγούς των Κρητών να προσαρμοστούν προς την πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης και δηλώνει ότι η χώρα χωρίς να χάνει ούτε μία ημέρα προετοιμασίας, ασχολείται με τη στρατιωτική οργάνωσή της, για να αντιμετωπίσει την πρόκληση των Βαλκανικών πολέμων.

Δεδομένων των παραπάνω συνθηκών, οι τεταμένες ελληνοτουρκικές σχέσεις διαφαίνονται καθαρά στο μήνυμα του Ελ. Βενιζέλου προς τον κυβερνητικό εκπρόσωπο των Χανίων (1912). Σε αυτό, με αυστηρό ύφος ο Βενιζέλος θέτει αντιμέτωπους τους Κρήτες με τα αποτελέσματα των ενεργειών τους στις σχέσεις τους με την Οθωμανική Αυτοκρατορία, τις Μεγάλες Δυνάμεις αλλά και το ελεύθερο ελληνικό βασίλειο, το οποίο μέσω του ιδίου ως πρωθυπουργού τους διαμηνύει ότι έχουν κατορθώσει να δημιουργήσουν άκαιρη ρήξη με την Τουρκία.

Την αυτοδιάθεση των Κρητών δεν ευνοούσαν ούτε οι Μεγάλες Δυνάμεις των οποίων τα συμφέροντα στην περιοχή αλληλοσυγκρούονταν. Θεωρούσαν ότι η αυτοδιάθεση των Κρητών θα δημιουργούσε αλληπάλληλες αντιδράσεις στο εσωτερικό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπου υπήρχαν και άλλες αλύτρωτες εθνότητες. Η ασφυκτική πίεση που δέχεται ο Βενιζέλος από τις Μεγάλες Δυνάμεις καταδεικνύεται σαφέστατα και στην έκθεση του αυστριακού επιτετραμμένου, Αιμιλίου Φύρστενμπεργκ. Σε αυτήν την έκθεση, της 10^{ης} Αυγούστου 1912, εκφράζει τις εκτιμήσεις του για τον ρόλο του άγγλου πρεσβευτή στην Αθήνα, σερ Φράνσις Έλλιοτ, και υποστηρίζει ότι, ενώ αυτός αποτελούσε μέχρι πρότινος τον «δεύτερο Πρωθυπουργό της Ελλάδος», έχουν «ψυχρανθεί» οι σχέσεις του με την ελληνική πλευρά, η οποία φαίνεται να πιστεύει ότι δέχεται προκλήσεις από την Αγγλία, ακόμα και μέσω «περιττών επεισοδίων επί της Μεγαλονήσου».

[**Προαιρετικά:** Κατά συνέπεια, αμέσως μετά την έναρξη του Α' Βαλκανικού πολέμου, η Ελλάδα αποδέχτηκε την ένωση και έστειλε ως πρώτο Έλληνα Γενικό Διοικητή τον Στέφανο Δραγούμη].

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΟΜΑΔΑ Α': Τα θέματα θεωρούνται προσιτά και αναμενόμενα, διατυπωμένα με σαφήνεια.

ΟΜΑΔΑ Β': Το θέμα Β1 απαιτούσε την κριτική ικανότητα του μαθητή σε συνδυασμό με σαφή γνώση του αντικειμένου. Θα αξιολογηθεί θετικά και η εύστοχη συλλογιστική πορεία και η ικανότητα συγκρότησης λόγου με συνοχή και συνεκτικότητα.

Το θέμα Β2 παραπέμπει το μαθητή σε συγκεκριμένη διδακτική ενότητα του σχολικού βιβλίου, απαιτεί κι αυτό κριτική ικανότητα, αλλά χαρακτηρίζεται από σχετική ομαλότητα, με την προϋπόθεση ότι κατέχει ο μαθητής το ιστορικό γεγονός και το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο.

Συνολική Αξιολόγηση: Με δεδομένο ότι η σφαιρική και συνδυαστική γνώση της εξεταστέας ύλης αποτελεί το πλαίσιο για μια ικανοποιητική επίδοση από τον εξεταζόμενο, κρίνουμε ότι η φετινή δοκιμασία ανταποκρίθηκε στα παραπάνω ως προς τη δομή, ως προς τον βαθμό δυσκολίας αλλά και την επιστημονικότητα των θεμάτων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η επίδοση του καλά προετοιμασμένου υποψηφίου αναμένεται υψηλή.

